

παριστάνονται αἱ ἀρεταὶ τοῦ φιλογενοῦς ἐκείνου συμπολίτου, ἤτοι ἡ εὐσέβεια, ἡ εὐσπλαγχνία, καὶ ἡ φιλομουσία (*).

Εὐχόμεθα νὰ μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι τῶν εὐπόρων ὁμογενῶν τὸ παράδειγμα τοῦ Κ. Γ. Π. Δασκαρίδου, ἐνισχύοντες διὰ τοῦ πλούτου τὸν ὁποῖον ἐχάρισεν ἡ θεία Πρόνοια πρὸς αὐτοὺς ἀμείδουσα τοὺς κόπους τῶν, τὰς ἀναγεννωμένας τέχνας καὶ ἐπιστήμας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

—ο—

Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς α Πίνακα τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸ ἔτος 1854, ἢ οὕτως τὴν ἀνακεφαλαίωσιν παραθέτομεν κατωτέρω.

Ἐκ τοῦ Πίνακος τούτου ἐξάγομεν τὰ γενικὰ ταῦτα πορίσματα:

α. Ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ὑπῆρχον καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν ἀνώτερα καὶ κατώτερα ἐκπαιδευτήρια, ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν συντηρούμενα, ἀπὸ Πανεπιστημίου μέχρι δημοτικῶν σχολείων, 479.

β'. Ὅτι ἐφοίτησαν εἰς αὐτὰ 38018 μαθηταί.

γ'. Ὅτι ἐδίδασκαν 688 διδάσκαλοι, καὶ

δ'. Ὅτι ἐδαπανήθησαν δρ. 881429. 31, ὑπὸ μὲν τοῦ δημοσίου 575199. 17, ὑπὸ δὲ τῶν δήμων καὶ τῶν ἰδιωτῶν 306229. 54.

Συγκρίνοντες τὸν πίνακα τούτον πρὸς τὸν ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου διὰ τὸ 1853 (**), εὐρίσκομεν τὰς ἐξῆς διαφορὰς:

α. Ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν πάσης τάξεως καταστημάτων ἦτο τὸ 1853 ἀνώτερος κατὰ τέσσαρα. — (483.)

β'. Ὅτι ὁ τῶν μαθητῶν ἦτο ἐπίσης πολὺ ἀνώτερος: διότι ἐνῶ τὸ 1853 ἀνέβαινεν εἰς 46327, τὸ 1854 κατέβη εἰς 38018, ἤτοι ἠλαττώθη κατὰ 8309.

γ'. Ὅτι καὶ ὁ τῶν διδασκάλων ἦτο ἀνώτερος κατὰ ἑπτὰ — (695)· καὶ

δ'. Ὅτι ἐκ τῶν 881429 δραχμῶν δε' ὧν συνετηρήθησαν κατὰ τὸ 1854 πάντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, τὸ δημόσιον ἔδωκε τὰς 575199. 77, ἐνῶ τὸ 1853 ἐδαπάνησε δρ. 643858, ἤτοι ἐξήκοντα ἐννέα περίπου χιλιάδας περιπλέον.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων διαφορῶν μία μόνη ἡ σπουδαιότης, ἡ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν. Κα-

θόσον ἐξηγάγογεν ἐκ τῆς συμπαράθεσεως τῶν λεπτομερειῶν τῶν δύο πινάκων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἐγένετο ἰδίως εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ τὸ 1853 ἔτος ἐφοίτων πολὺ πλείότεροι. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις εἶναι βεβαίως ἀδύνατος: διότι οὐδεμία μεταβολὴ συνέβη, ὡς φέρ' εἰπεῖν, ἐπιδημία καταστρεπτικῇ, πόλεμος ὀλέθριος, μετοικεσία, ἐλλείψεις σχολείων, ἢ ἐκ συνωμοσίας μίσος πρὸς τὰ γράμματα, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων ἀντὶ αὐξήσεως νὰ πάθῃ ἐλάττωσιν ὁκτὼ χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα.

Ἄρα ἡ ὁ πρῶτος πίναξ ἦτο ἡ ὁ δεύτερος εἶναι ἐσφαλμένος: καὶ τὸ ὑπουργεῖον δημοσιεύον τούτον ὥφειλε συγχρόνως νὰ συγκρίνῃ αὐτὸν πρὸς τὸν προηγούμενον, ὅπως γίνεται πανταχοῦ ὅσας ἐκδίδονται τοιαῦται ποιογραφικαὶ εἰδήσεις, καὶ νὰ δηλώσῃ διὰ τί καὶ πόθεν ἡ διαφορὰ.

Ὁ δεύτερος οὗτος πίναξ ἔχει καὶ ἄλλην ἑλλειψιν:

Ὅπως πληροφορηθῇ τις κατὰ πόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ἕκαστον νομὸν μαθητευομένων εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν τῶν κατοίκων αὐτοῦ τούτου τοῦ νομοῦ, καὶ ἐπομένως πρὸς τὸν ὅλικόν τῆς ἐπικρατείας, ἦτο ἀνάγκη νὰ παραβέσῃ καὶ σημειώσῃ τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ νὰ ἐξάξῃ αὐτὸ τὴν ἀναλογίαν. Ἡ σημείωσις αὕτη χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ μάθωμεν τίς νομοὶ ὀργᾷ μᾶλλον πρὸς τὰ γράμματα, ἢ ἂν πολυπληθέστερος ὢν δεικνύῃ ὀλιγωτέραν σπουδὴν πρὸς αὐτὰ, νὰ ἐξετάσωμεν ποῖα τὰ αἷτια, ἂν δηλαδὴ οἱ κάτοικοι εἶναι ἐνδεέστεροι, ἢ ἂν ὑπάρχῃ ἑλλείψις χειρῶν εἰς ἐργασίαν καὶ βιάζονται νὰ μεταχειρίζονται τοὺς παῖδας, ἢ μὴ δὲν ἐγίνε φροντίς νὰ συστηθῇ ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἴνα δὲ γίνωσι τὰ ἐξαγόμενα ἀσφαλέστερα, πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ πόσος ὁ τῶν ἐξῴθεν τῆς Ἑλλάδος ἐρχομένων μαθητῶν, ὡς ἐγίνε καὶ ἐν τῷ πινάκι τοῦ 1853 ἔτους.

Οὕτω, παραδείγματος χάριν, ὁ νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀνώτερος τὸν πληθυσμὸν ὅλων τῶν ἄλλων ἐννέα νομῶν, ὡς περιέχων 190141 κατοίκους, στέλλει εἰς τὰ σχολεῖα αὐτοῦ, κατὰ τὸν πίνακα τοῦ 1854 ἔτους 2958 (*), ὁ δὲ τῆς Εὐβοίας, κατώτερος τὸν πληθυσμὸν ὅλων τῶν ἄλλων νομῶν, ὡς περιέχων 66964, ἦτοι τὸ τρίτον σχεδὸν τῶν κατοίκων τοῦ τῆς Φθιώτιδος, στέλλει 2576, δηλαδὴ 882 μόνον ὀλιγώτερον (**).

Ἐρωτῶμεν τὸ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον: πόθεν ἡ τοσαύτη διαφορὰ, ἐνῶ μάλιστα ἡ Φθιώτις ἔχει καὶ γυμνάσιον;

Ὁ πολυπληθέστερος νομὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ δεύτερος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πληθυσμὸν εἶναι ὁ τῆς Ἀρκαδίας, ὡς ἔχων 125654 κατοίκους: ὑπερτερεῖ δὲ τὸν τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος μετ' αὐτὸν ἐρχόμενον ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν κατὰ 400 μόνον ψυχάς. Ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι βεβαίως ἐλαχίστη.

(*) Εἰς ἐπόμενα φύλλα θέλομεν δημοσιεύει καὶ τὰς ἑλλας πλευρὰς, ὡς καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου, ἃς ἐξυλογράφησεν ὁ ἡμέτερος Κ. Π. Σκιαδόπουλος, ὅστις, ὡς ὁ ἐπιτηδειότερος τῶν παρ' ἡμῖν ξυλογράφων, ἔπρεπε νὰ σταλῇ εἰς Εὐρώπην διὰ νὰ τελειοποιηθῇ.

(**) Ἰδὲ φυλλάδ. 81 Πανδώρας.

(*) Ἐν τῷ Πινάκι τοῦ 1854 ἔτους ὑπάρχουσιν ἄπειροι στήλαι, ἐξ ὧν τινες ἀχρηστοί, ἀλλ' οὐδεμία δεικνύει τὸν ὅλικον ἀριθμὸν τῶν ἐν ἑκάστῳ νομῷ μαθητῶν.

(**) Τὸν πληθυσμὸν τῶν νομῶν καὶ τῆς ὅλης Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1854 ἔτος, ὅρα εἰς τὸ φυλλάδ. 430 τῆς Πανδώρας.

Καὶ ὅμως ἡ μὲν Ἀρκαδία ἔχει 3889 μαθητὰς, ἡ δὲ Ἀχαΐα καὶ Ἦλις 3497, ἤτοι 892 ὀλιγώτερον, ἐνὼ ὡς ἰσοπληθῆς, καὶ ἐμπορικωτέρα, καὶ πλουσιωτέρα, καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένη ἢ τελευταία αὕτη, ἔπρεπε νὰ εἴη πολὺ πλείοτερος. Ἐρωτῶμεν καὶ ἐνταῦθα πόθεν ἡ ἔλλειψις;

Εἰς τοιαύτας ἀπορίας ὅ,τι πλείστας ὑποκίπτει ὅστις θελήσει νὰ μελετήσῃ μετὰ τινος ἐπιστάσιος τὸν προκείμενον πίνακα· διότι τὸ ἔργον ἂν καὶ φαίνεται ὅτι ἔγεινε μετ' ἀκριθείας, δὲν ἐξετελέσθη ὅμως καὶ μετ' ἐπιστημονικῆς μεθόδου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀπλῶς οὐδὲν σημαίνουσιν ἐπιδεικνύουσι δὲ μόνην τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἤθελεν ὁ συσσωρεύτας αὐτοὺς νὰ πράξῃ ὅ,τι δὲν ἐνόει πῶς νὰ πράξῃ. Καὶ ὅμως εὐκολώτατον ἦτο νὰ λάβῃ ὁδηγὸν τὰς ἐνιαυσίως ἐκδιδόμενας τοιαύτας ἐκθέσεις κατὰ τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ παραδειγματιστῇ.

Ὅτε πέρυσιν ἐκοινοποιήσαμεν τὸν πίνακα τοῦ

1853 ἔτους, σοφός τις Γάλλος καταγινόμενος εἰς τὴν πολιτειογραφίαν, ἔγραψε πρὸς ἡμᾶς ὅτι ἀνέγνω μὲν αὐτὸν ἐπιμελῶς, ἀλλ' ὅτι δὲν εὔρε τὰς πληροφορίας ὅσας ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη. Τότε ἐδιόρθωμεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἄρθρον γαλλιστὶ δι' οὗ ἐφροντίσαμεν νὰ ἐπιφέρωμεν ὅσας ἐδυνήθημεν διασαφῆσεις, περιγράφαντες ἐκ συγκρίσεως τὰ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1853 ἔτους. Ἀλλὰ φαντάσθητε ὅποσον θέλομεν κατασχυνθῇ, ὅταν ἀναγνοὺς ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἢ καὶ ἄλλος τις τὸν τελευταῖον πίνακα, τὸν ὅποιον θέλει φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐκλάδει ὀρθώτερον τοῦ πρὸ αὐτοῦ, πεισθῇ ὅτι αἱ πρῶται πληροφορίες εἰσαινόν ἐπὶ βάσεων σαθρῶν ἢ μᾶλλον ψευδῶν ἢ ὅτι ἀντὶ προόδου τοιαύτη ὑπισχύδρῳμῃς γίνεται ἐν Ἑλλάδι, ὥστε ἐν τὸς ἐνὸς καὶ μόνου ἔτους ὀκτὼ χιλιάδες καὶ τριακόσιοι ἐννέα μαθηταὶ κατέλιπον τὰ σχολεῖα!

Ἴδου ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ ὑπουργείου.

	Καθηγηταί.	Ἐτησίαι δαπάναι, δρ.	Μαθητευόμενοι	
Πανεπιστήμιον	1.	37.	132,227: 53.	643.
Γυμνάσια	7.	52.	148,473: 47.	856.
Ἑλληνικά σχολεῖα	80.	134.	202,883: 35.	4,042.
Διδασκαλεῖον	1.	8.	18,777: 65.	65.
Δημοτικά σχολεῖα ἀρρένων βοηθούμενα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως	189.	198.	72,657: 77.	17,128.
Ὁμοίως κορασίων	1.	1.	180:	40.
	279.	430.	575,199: 77.	22,774.
Δημοτικά σχολεῖα ἀρρένων συντηρούμενα ὑπὸ τῶν δήμων	135.	139.	98,010:	8,097.
Ὁμοίως κορασίων	30.	37.	27,960:	3,721.
	165.	176.	126,000:	11,818.
Ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια ἀνώτερα ἀρρένων	7.	34.	43,029: 54.	406.
Ὁμοίως κατώτερα ἀλληλοδιδασκτικά	2.	4.	7,200:	120.
Παρθεναγωγεῖον Ἀρσάκη	1.	12.	70,000:	600.
Παρθεναγωγεῖα ἰδιωτικά	5.	12.	24,000:	1,000.
Ἰδιωτικά ἀλληλοδιδασκ. σχολεῖα ἀρρένων	16.	16.	28,800:	1,000.
Ὁμοίως κορασίων	4.	4.	7,200:	300.
	35.	82.	180,229: 54.	3,426.
Ὀλικὸν ἄθροισμα	479.	688.	881,429: 31.	38,018.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—0—

ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΩΝ. Ἀναγγέλλομεν εὐχαρίστως πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Πανδώρας ὅτι πᾶσαι αἱ γενόμεναι ἐν Σικελίᾳ δοκιμαὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θείου, ὡς ἱατρικοῦ προληπτικοῦ κατὰ τῆς νόσου τῶν ἀμπέλων, ἐπέτυχον ἐντελῶς. Κατὰ δὲ τὰς εἰδήσεις τὰς ὁποίας ἐλάβομεν, οὐδεμία

ὑπάρχει πλέον περὶ τούτου ἀμφιβολία· διότι αἱ μὲν δοκιμαὶ ἐγένοντο καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἀπέδη πάντοτε τὸ αὐτό. Ἀνάγκη μόνον νὰ μάθωσιν οἱ ἰδιοκτῆται ὅτι πρέπει νὰ μεταχειρίζονται τὸ θεῖον τρίς· πρῶτον μὲν ἐν καιρῷ τῆς ἀνθοφορίας, δεύτερον δὲ ὅταν ἀρχίσῃ ἡ σχηματίζεσι πῶν ῥαγῶν, καὶ τρίτον ὀλίγον πρὸ τῆς ὀριμάνσεως. Πρέπει προσέτι νὰ διαχέεται τὸ θεῖον ὅταν ἡ σταφυλή εἴναι ὑγρὰ ὑπὸ τῆς δρόσου, διότι ἄλλως ὁ ἀνεμὸς τὸ σκορπίζει πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ἐνέργεια.